ՍՈՒՐԻԱ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ

سُورْيَا
جريدة يومية سياسية حلب
مديرها المسؤول
وانيس يازيجيان

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 160 — 10 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 1 ՄԱՅԻՍ 1947, ՀԱԼԷՊ ՁԵՌՔԷ ՀԱՏԸ 15 Ս. Դ.

ՅԱՂԹԱԿԱՆ ՊՐՈԼԵՏԱՐԻԱՏԸ

Համաշխարհային խոշոր նշանակութիւն ունեցող ՄԱՅԻՍ ՄԷԿը միջազգային պրոլետարիատի հսկայական ուժի ցուցահանդէսի օրն է, որ ներկայ կապիտալիստական անարդար իրաւակարգը հիմէն տապալելու, կործանելու և անոր աւերակներուն վրայ Սոցիալիստական իրաւակարգը հաստատելու ազնիւ կոչումն ունի։

Մարդկային անհատական բոլոր իրաւունքները, որոնք սեղմուած, տրորուած են կապիտալիզմի երկաթեայ օղակներուն մէջ, հրապարակ նետած են պրոլետարական հուժկու բանակները բոլոր երկիրներու մէջ, արժեցնելու համար իրենց պատմական դերը։

Նոր չէ սակայն ՄԱՅԻՍ ՄԷԿը բովանդակ տառապող մարդկութեան համար։

1889 թուականէն ի վեր անիկա դարձած է ըմբոստութեան, կռիւի ու տնտեսական ազատագրութեան խորհրդանիշը, որ իրեն կը քաշէ միլիոնաւոր աշխատաւորներու վիթխարի հոսանքները, որոնք առանց ազգի, սեռի, կրօնքի և գոյնի խտրողականութեան, սեղմուած՝ կը քալեն ե՛ւ մահուան ե՛ւ կեանքի երգը իրենց շրթներուն վրայ։

Մահուան երգը ներկայ կապիտալիստական իրաւակարգին ուղղուած, իսկ արդար կեանքի երգը՝ Սոցիալիստական հասարակակարգին։

Հինի և Նորի կռիւն է որ սուր, խայթող և մահացնող հանգամանքով մը ինքզինքը զգալի կը դարձնէ այսօր — ՄԱՅԻՍ ՄԷԿին։

Հինը . արդի կապիտալիստական իրաւակարգը պիտի մեռնի, որ Նորը — Սոցիալիստականը ծնի, ուռճանայ ու հասակ նետէ վերջակէտը դնելով մարդկային ահաւոր թշուառութեանց։

Այս է այսօրուան ՄԱՅԻՍ ՄԷԿի իմաստը, նշանակութիւնը։

Երէկի պրոլետարիատը — ՄԱՅԻՍ ՄԷԿի ըստեղծողն ու հերոսը — եթէ իր յեղափոխական ոյժերու զարգացման առաջին շրջանին, կը բաւականանար կարգ մը նուազագոյն պահանջներու ստացումով, — քաղաքական և տնտեսական տարրական իրաւունքներ, որոնցմէ զրկուած էր — այսօրուան պրոլետարիատը սակայն այլեւս անցած է իր ամբողջական կոչման իրագործման։

Քաղաքական իրաւունքներ ներկայ պուրժուազիական կազմակերպութեանց մէջ, ութժամեայ աշխատանք, բանւորական օրավարձքի բարձրացում, եւայլն, ասոնք բոլորը այլեւս դարձած են անիմաստ, ջնջուած են պրոլետարիատի պահանջացուցակէն, որովհետև անիկա այսօր անհամեմատօրէն աւելի ուժեղացած, պատրաստուած է ու կանգնած յեղափոխական դրօշի տակ՝ կը դնէ իր ամբողջական պահանջը ախտաւորուած ընկերութեան առջեւ։

— Համայնացում կապիտալի և պատրաստի բարիքներու. համայնացում հողի, ստորերկրեայ բնական հարստութիւններուն, արդիւնաբերութեան ամէն տեսակ մթերքներու և արդիւնաբերութեան ու հաղորդակցութեան ամէն միջոցներու. համայնացում կրթութեան, գիտութեան, տեխնիկայի, գեղարուեստի եւայլնի, մէկ խօսքով՝ Սոցիալիստական հասարակարգի հիմնաւորում։

Այս է այժմեան յեղափոխական պրոլետարիատի պահանջը ՄԱՅԻՍ ՄԷԿԻՆ։ Այս հասկացողութեամբ և գիտակցութեամբ է որ անիկա այսօր լեցուցած է հրապարակը սեղմուած, ելեքտրականացած շարքերով, որու վաղը իջեցուցած հարուածին ահաւորութիւնը այժմէն իսկ կը զգայ տիրապետող դասակարգը։

Եթէ կապիտալիստական երկիրներու աշխատաւորութիւնը այսօր իր յափշտակուած արդար իրաւունքին վերստացման համար բողոքի ու պայքարի կրկէսը նետուած է՝ ենթակայ ոստիկանական հալածանքին, անդին Սովետ Միութեան մէջ ապրող աշխատաւորութիւնը սակայն դուրս եկած է տօնելու իր կատարեալ անկախութիւնը — կենսուրախ կեանքի տօնը։

Այս հրաշագան պատկերն է որ աւելի կ'ոգեւորէ, կը խանդավառէ ու յեղափոխական կորով կը ներշնչէ կապիտալիստական երկիրներու պրոլետարիատին այսօր — ՄԱՅԻՍ ՄԷԿԻՆ։ Այս գեղեցիկ պատկերն է որ պիտի փութացնէ յաղթանակը համաշխարհային բանւորութեան։

Այսօրուան պայքարի ու կռիւի օրը — ՄԱՅԻՍ ՄԷԿը վաղը անպայման պիտի դառնայ ՏՕՆը բովանդակ աշխարհի պրոլետարիատի հաճոյքին և խաղաղ կեանքին։

Յաղթական պրոլետարիատի գնացքը, նուաճումները այդ ցանկալի օրը պիտի փութացնեն։

Ողջո՜յն այդ օրուան....

1935 ՀՆՉԱԿ

Կեցցէ՛ համաշխարհային Բանւորական մեծ օրը — Մայիս Մէկը

ԱՇԽԱՐՀԻ ՊՐՈԼԵՏԱՐԻԱՏԻ
ՄԵԾ ԲԱՐԵԿԱՄ ՄԱՐԱՋԱԽՏ

ՍՏԱԼԻՆ

Ժողովրդի բարոյական ու քաղաքական միասնութիւնը մեր երկրում ունի և իր կենդանի մարմնացումը։ Մեզ մօտ կայ մի անուն, որ դարձել է սոցիալիզմի յաղթութեան սիմվոլը։ Այդ անունը միաժամանակ սովետական ժողովրդի բարոյական ու քաղաքական միասնութեան սիմվոլն է։ Դուք, գիտէք որ այդ անունն է ՍՏԱԼԻՆ։

ՄԱՅԻՍ ՄԷԿ

Միջազգային բանւորութեան տօ՛նն է այսօր լուսապայծառ,
Աշխատաւոր մասսան արթնուն, կազմած հզօր բանակ մ'անծայր,
Թափուած է դուրս, փողոցները, բարձրաճակատ ու յաղթական,
Ու կը հոսի միլիոններու թափօրն յորդած գետի նման:
Այսօր ամէն անիւ դադրած, գործարանները ամէն փակ են.
Զրկուածները դուրս ելած են իրենց խոնաւ նկուղներէն. . .
Դունդերն անոնց կ'անցնին խրոխտ, Մայիս Մէկ է, պայքարի օր
Մարդկային հոծ ալիքները կ'ըլլան ծովե՜ր ահեղագոռ:
Բանւորներուն բոց սիրտերն են բուրայ դարձեր հրաբորբոք,
Կը բռնկին անոնց մէջ վառ կայծերու պէս տանջանք, մորմոք...
Արդարութիւնն լեզու ելած կը խօսի բոց, հուր ու կրակ,
Դարերու վա՛տ բռնութեան դէմ կը թափէ շանթ, ամպրոպ, կայծակ:

Դեռ բանտին մէջ կը տառապին Թամ Մունիներ եւ Թէլմաններ
Ու կը շաչեն անոնց կապոյտ մարմնին վրայ դեռ մտրակներ...
Բայց կը փշրենք դռները մենք օր մը բոլոր զնտաններուն,
Ու կ'ազատենք գաղափարի հերոսները մեր անձկուն:
Մեծ հոգիներն այսօր Մարքսի եւ Էնկէլսի ու Լենինի,
Որպէս դրօշ կ'առաջնորդեն բանակները մեր յաղթ, արի,
Դեռ կը քանդենք բերդերը մենք արիւնախանձ մեր ոսոխին,
Եւ կը կերտենք աշխարհ մը նոր, անդասակարգ, խորհրդայի՜ն:

ԱՐԴԱՐՈՒՆԻ

Հոյակապ խնդիր է պատկերել մի մարդու, որն այնքան անխզելի միացած է համաշխարհային նշանակութիւն ունեցող գործի հետ կերտել կերպարը մի քաղաքական մարտիկի, որի միջոցով երեւում են աշխարհներ ու դարագլուխներ։ Հետեւելով նրան նրա կեանքի ուղիներով, մենք ոտք ենք դնում պատմութեան հողի վրայ, անցնում անկոխ ճանապարհներ և մտնում մարդկութեան բիբլայի անտիպ էջերին։

Ահա նա — մեծագոյնը և նշանաւորագոյնը մեր ժամանակակիցներից։ Նա տանում է իր ետեւից 170 միլիոն մարդ, 21 միլիոն քառակուսի քիլոմէթր տարածութեան վրայ... Իր ամբողջ հասակով մէկ, նա բարձրանում է Եւրոպայի վրայ, և Ասիայի վրայ, անցեալի վրայ և ապագայի վրայ։ Նա է հենց կեդրոնը, սիրտն է այն ամենի, որ ճառագայթաձեւ տարածւում է Մոսկուայից ամբողջ աշխարհով մէկ։

ՀԱՆՐԻ ՊԱՐՊԻՒՍ

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՔՈՆԿՐԷՍԻՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ

ՀԵՌԱԳԻՐԸ

Յարգելի նախագահ,

Այսօր, Կիրակի 27 Ապրիլ 1947, Սինեմա Ռոքսիի սրահին մէջ սարքուած Ապրիլեան Սգատօնին ներկայ եղող բազմահազար Հայերու, եւ նահատակաց պատգամին հաւատարիմ սուրիահայութեան անունով Հալէպի Ազգային Խորհուրդս ջերմապէս կ'ողջունէ համագումարը ցանկալով լիակատար յաջողութիւն:

Հայութեան միասնականութեան եւ Մայր Հայրենիքի հանդէպ հաւատարմութեան ուժին հաւատացող սուրիահայութիւնը, պարտք կը դնէ պատկառելի համագումարին վրայ, ազդուօրէն հետապնդել հայկական դատը եւ ապահովել ողբացեալ նախագահ Ուիլսընի սահմանագծած հողերուն կցումը Սովետական Հայաստանին

Հալէպի Ազգ. Խորհուրդի
Փոխ Նախագահ
ՏՈՔԹ. Ա. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ

Ուալաս Վաշինկթըն հասաւ

Արեւմտեան Եւրոպայի իր շրջագայութիւնը աւարտած ըլլալով, Կիրակի օր հոս հասաւ Ուալաս։

Իտալիա տնտեսական անելի

ՏԱԳՆԱՊԻ ՄԸ ԱՌՋԵՒ

ՀՌՈՄ.— Իտալիա այժմ տնտեսական շատ նեղ դրութեան մէջ է։

Պատմութեան մէջ քիչ է թիւը այն երկիրներուն որոնք նման տագնապի մը մատնուած ըլլան։

Այս սարսափելի տագնապը յառաջ եկաւ հաշտութեան դաշնագրին ստորագրուելէն վերջ, որովհետեւ այժմ դաշնակիցները Իտալիան ինքնիր վիճակին ձգեցին, մինչդեռ առաջ նիւթական ահագին օգնութիւններ կը մատուցանէին անոր։

Այսպէսով կեանքի սղութիւնը հարիւր առ հարիւր յաւելում կրեց Իտալիոյ մէջ։ Իտալական Լիրը ահռելի անկումի մը մատնուեցաւ, որով 10 հազար լիրը մէկ անգլիական սթերլինի կը ծախուի...։

ՖՐԱՆՍԱ ԽԻՍ ՏԱԳՆԱՊԻ ՄԷՋ

ՓԱՐԻԶ.— Վարչապետ Ռամատիէ յայտարարեց որ Ֆրանսա այժմ մինչեւ կոկորդը ջուրը ընկղմած մարդու մը կը նմանի....։

Երկիրը շատ մը դժուարութիւններ ունի տակաւին հարթելիք։ Մանաւանդ արտադրութեան տագնապը, ու աշխատող ձեռքերու պակասը զգալի է, գերման գերիներուն մեկնելէն յետոյ։ Ֆրանսա սիրով կը դիմաւորէ այն աշխատաւոր ձեռքերը, որոնք կու գան Ֆրանսան վերականգնելու գործին մասնակցելու համար։

Տարակարծութիւն

ԼՈՆՏՈՆ.— Պէվին այսօր խօսեցաւ Անգլ. և Ամերկ. գրաւման գօտիներու մասին գոյութիւն ունեցող տարակարծութիւններու շուրջ։

Անգլիական տեսակէտն է համեմատաբար կեդրոնացեալ դրութիւն մը ստեղծել՝ մինչդեռ ամերիկեանը՝ ապակեդրոնացեալ։

Աշխատանքի Տօնը

……

Նաւը անվեհեր կերպով ճեղքում է ծովերի սիրտը, երկաթուղին կտրում, անցնում է տարածութիւնները. հեռագիրը, հեռախօսը ոչնչացնում են հեռաւորութիւնները... Երկրի ծոցի մէջ պահուած հարստութիւններն էլ ամենայն արագութեամբ դուրս են վազում մարդկային պէտքերին բաւարարութիւն տալու եւ երէկուան թոյլ, փախկոտ մարդը այսօր բնութեան տէրն է դարձել, նրա հրամայողը, կարգաւորողը եղել. այն մարդը որ առաջ սարսռում, ահաբեկւում էր բնութիւնից եւ նրա գերին էր, այժմ դերերը փոխուելով՝ գերին եղել է տէրը.— բնութեան ուժերը այլեւս չեն զարհուրեցնում մարդին, այլ նրա հլու, հպատակ գործիքներ են: Էն ո՞վ էր, ո՞ր ուժն էր որ աշխարհի կերպարանքը այսպէս փոխեց, որ մարդին տէր դարձրեց ամենի բնութեան, որ նրան միջոց տուեց մարդկային ամէն տեսակ կատարելագործման հասնել եւ միշտ վե՜ր, վե՜ր բարձրանալ:

— Այդ բոլորը միայն դու, քո շնորհիւ եղաւ, դու՝ որ ունիս Աշխատանք համեստ անունը, դու եղար ամէն ինչ ձեւակերպող, կարգադրողը եւ մարդկային ամէն կարիքներին բաւարարութիւն տուող միակ ազդակը. դու ես աղբիւր ամէն բարիքի, երջանկութեան, ծնուցիչ լոյսի եւ յառաջդիմութեան. ծովերի ալիքներին հրամայողը դու ես, լեռները կտրող անցնողը դու ես, բնութեան ըմբոստութիւնները, պակասութիւնները զսպող, հարթողը, լրացնողը դու ես, դու ես ամէն ինչ, դու արարիչ, դու ամենակարող ես: Եւ դու ամենակարող, ամենատեսող ուժ, դու եղար յիսուսակերպ, դու պատարագուեցար, ամփոփուեցար մարդկեղէն մսուրի. խանձարուրի մէջ — մանկութեան, պատանեկութեան օրերում եղար ստրուկ, ճորտ. երիտասարդութեան ժամանակ վարձուոր... եւ այդ նրա համար, որ դու քեզ վրայ մտածելուց առաջ՝ ուրիշի վրայ խորհեցար, դու ուրիշներին տուիր ազատ կեանք, վայելք, բարօրութիւն եւ դու ինքդ միշտ մնացիր կաշկանդուած, զրկուած գերի եւ խեղճ:

Եւ դարեր եկան, դարեր գացին, դու մնացիր շղթայուած, պինդ պրկուած: Քո պաշտպանողդ միշտ արտասուքը աչքին, լացը սրտին, կսկիծը շրթունքին, այրած, խորովուած, մաշուած, հիւծուած, ենթակայ ամէն զրկանքի, ամէն դառնութեան, — բայց նա քեզնից ձեռք չքաշեց, դու՞ նրանից. դուք մինչեւ վերջ եղաք անբաժան ընկերներ, եղբայրներ:

Դու ինքդ ստեղծեցիր, արտադրեցիր, բայց դու չվայելեցիր, դու եղար մայր, որ ապրեցնում, սնուցանում էր իր ապիկարները, իր անկարողները, պորտաբոյծները...: Դու քեզ զրկեցիր, քեզ վտի առարկայ դարձրիր նրանց համար, նրանց երջանկացրիր, նրանց միջոց տուիր վայելել բնութեան բոլոր բարիքները, մինչդեռ ինքդ մինչեւ վերջ եղար ճզմուած բռնուած:

Ուրիշներին ազատութիւն բերող եղար անազատ, եւ այդ նրա համար, որովհետեւ դու եղար ամենամեծ փառասէր, որովհետեւ քո կեանքին կէտ նպատակին դարձրիր ոչ թէ մի մասը, այլ ամբողջ մարդկութիւնը երջանկացնել: Դու չճանաչեցիր ցեղային յարաբերութիւններ այլ համայն մարդկութիւն, որի անդամները պէտք լինէին այսօր իրարու թշնամի, բայց վաղը իրարու անդաւաճան եղբայր՝ բոլոր ազգերը:

Եւ մարդկային անկաշկանդ ուղեղի տէր մասը, քո ամենատեսող ուժը ճանաչողը, այժմեանից տօնում է ապագայ այն մեծ Արշալոյսի ծագիլը, որ ազգերը կը լինեն եղբայրներ, որ կը տիրէ ընդհանուր հաւասարութիւն. եղբայրութիւն, ազատութիւն՝ իրենց ձեռքին ունենալով ճշմարտութեան վահանը, արդարութեան. լուսոյ ջահը եւ այդ բոլորը միայն քո շնորհիւդ, քո պատճառաւ:

Ուրեմն արժէ եւ պէտք է տօնել քո տօ՜նը՝ Մայիս Մէկը:

ՀՆՉԱԿ 1904 Ս. ՍԱՊԱՀ-ԳիՒԼԵԱՆ

ՆԱՄԱԿ ՀԱՅՐԵՆԻՔԷՆ

Իր ծանօթութեան համար ստորեւ կը հրատարակենք 4 Ապրիլ 1947ին Երեւանէն Հալէպ ղրկուած նամակի մը կարեւոր մասերը:

Անուշիկ քոյրս

Տնկիկեան Անժել

……

Հայրս՝ ինչպէս գիտէք, Երեւանի Քաղաքային Մեխ գործարանը կ'աշխատի և ամիսը որչափ որ աշխատի այնչափ փող կը ստանայ, մօտ 1500 րուպլի. Մայրս ալ տան գործերով կը զբաղի և պարապ մնացած ժամերուն ձեռագործ կ'ընէ. Ես ալ ինչպէս գիտէք դերձակութեամբ կը զբաղիմ. շատ գործ և շատ յաճախորդներ ունիմ. ամէն մի ռոպը եթէ ծանր կտոր ըլլայ 350 րուպլիի կը կարեմ, թէ որ պարզ ըլլայ 200 րուպլիով կը կարեմ.

Քոյրիկ ջա՛ն, այստեղուան տասը րուպլին Հալէպի հինգ սուրիականն է, ուրեմն դուն քեզի հաշուէ ըրէ:

Բարեկենդանի օրը մամաս մեզի թէլհալվասի շինեց հոս ինչ տեսակ պտուղ որ ուզես կայ, ձմեռը անանկ խնձորներ կերանք որ ամէն մէկը նարինջի մեծութեամբ, կայ ամէն տեսակ բանջարեղէն.

ՍԻՐՎԱՐԴ ՍԷՄԷՐՃԵԱՆ

ՍԻՆԵՄԱ ՏԻՒՆԻԱ
Մայիս 5, Երկուշաբթիէն սկսեալ
ԿԸ ՑՈՒՑԱԴՐԷ
Հանճարեղ Լեւոն Թոլստոյի
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԸ
Բեմադրութիւն՝ Աշխարհահռչակ բեմադրիչ
Ռուբէն Մամուլեանի
ԾԱՆՕԹ.— Միութիւններու վարձու կը տրուի:

ՀԱՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Հալեպահայութիւնը տօնեց մեր Ապրիլեան Նահատակներուն

ՅԻՇԱՏԱԿԸ

●

27 Ապրիլ 1947, Կիրակի կէսօրէ առաջ Սինեմա Ռօքսիի շքեղ սրահին մէջ տօնուեցաւ Ապրիլեան Նահատակներուն յիշատակը։

Հալեպահայութիւնը ժամանակէն առաջ փութացած էր լեցնելու սրահը։

Օրուան Նախագահը, Տօքթ. Ս. Խաչատուրեան, բացատրելէ ետք Ապրիլ 24ին և Ազգ. Խորհուրդի այս ձեռնարկին նպատակը, հրաւիրեց ներկաները մէկ վայրկեան լռութեամբ յարգելու յիշատակը մեր նահատակներուն։

Ճոխ էր գեղարուեստական բաժինը։ Հռչակաւոր ռուս երաժիշտ Պր. Միշէլ Պօրիշէնքոյի նուագախումբը նուագեց Սուրիական քայլերգը, Սովետ Հայաստանի հիմնը, Շօփէնի մահերգը և Ավէ Մարիան, իսկ Պրն. Պօրիշէնքօ ջութակով, ընկերակցութեամբ յայտնի դաշնակահար Պրն. Ճօրճ Նուրէննեանի, նուագեց 2 սօլօներ։

Հարազատ ապրումով յաջող արտասանութիւններ ըրին Օր. Ս. Համբարձումեան, Օր. Ա. Պէրպէրեան և Պրն. Դ. Ծիհաննեան։

Օր. Ա. Տէմիրճեանի և Պրն. Հ. Հինտոյեանի մեներգները արժանի էին անվերապահ գնահատութեան։

Օր. Ա. Տէմիրճեան երգեց իրաւ յուզումով և զգայնութեամբ ու արուեստագէտի հմտութեամբ։

Խորհրդաւոր, օրուան իմաստին տխուր և խռովիչ պակուցումով առլցուն մահարձան մը՝ ծաղկեպսակներու կոյտերով և սեւ ժապաւէններու ծածան ծածան երիզներով շրջանակուած, վրան՝ ցաւագին արտայայտութեամբ, տառապանքի և վշտի աղեխարշ դիմագծութեամբ՝ գեղատեսիլ յուշարձան մը, մահաթոյր ժանեակի մը պատանքին յանձնուած, լոյսերու փողփողանքին տակ կը ներկայացնէր օրուան իմաստին վեհութիւնը զգեցած ամբողջական կառոյց մը։

Առաջին բանախօսն էր Կիլիկեան երկսեռ վարժարաններու տնօրէն Տ. Երուանդ Պապայեան։ Բոցավառ խօսքերով, հոգեյոյզ բառերով երկիւղած յարգանքի պարտքը մատուցանելէ ետք մեծ եղեռնի միլիոններու յիշատակին, ան պատշաճ գտաւ Ապրիլ 24ը կոչել անմահ սերունդներու փառատօն, որովհետեւ անոնք հերոսավայել կեցուածքով, առնական խիզախութեամբ ընդգրկեցին մահը անմահութեան լուսապսակին արժանանալու ցանկութեամբ։ Անոնք «Մնացորդաց»ին տուին հայրենասիրական ըմբոստումի ճշգրիտ չափանիշը։ Անոնց տառապանքի և արեան ճամբան վերապրողներս առաջնորդեց այսօրուան լուսապայծառ իրականութեան, վերածնուող և բարգաւաճ Ս. Հայաստանի գոյառումին։ Ցեղին ապրելու և տեւականանալու պողպատեայ կամքը յաղթանակեց չարիքի և ոճիրի բոլոր սադրանքներուն դէմ և իր քաջակորով զաւակներուն խոյանքին հզօրութեան տակ ճզմեց մեր իրական ոսոխին երէկի նենգաւոր խորհրդատուն։

Երկրորդ բանախօսը Տ. Գ. Գարայեան, Ապրիլեան եղեռնական դէպքերու պատմականը ըրաւ. միջազգային բարոյականութեան և խղճին ներկայ օրերուն ցուցաբերած՝ ամբարիշտ և անպատկառ ելոյթներուն անդրադառնալով. Թրումանին ծաւալապաշտական յայտարարութիւններու լոյսին տակ. եզրակացուց որ հայ դատը յաղթանակած է արդէն, Ս. Հայաստանի պայծառ իրականութեամբ. թէ մեր ազգային ամբողջական ցանկութիւններուն պսակումը, ուշ կամ կանուխ. աւելի կանուխ քան ուշ պիտի մարմնաւորութիւնը, շնորհիւ սովետական եղբայրութեան ժողովուրդներու և միջազգային դեմոկրատական ուժերու ծաւալուն յառաջխաղացումին։

Ապա խօսք առաւ «Եփրատ» թերթի խմբագիրը Տ. Մարտիրոս Տէր Ստեփանեան հայ ժողովուրդի գաղթօնքէն, հայ յեղափոխական մտքին ծագման և զարգացման ամփոփ ուրուագծումով արդարացուց հայ ազատագրական պայքարի ներքնաբուխ շարժումը։ Հայու դարաւոր իղձն էր եղած իր հայրենի պատմական հողին վրայ ազատ և ապահով ապրելու իրաւունքին տէր դառնալու իր ֆիզիքական, մտաւորական և մշակութային գոյութեան յարատեւման համար կը ցանկար ան տէր դառնալ իր ճակատագրին։ Առաջադրուած նպատակներու իրագործումը մղեց մեզ բուռն ագորումի որուն տխուր հետեւանքը եղաւ Ապրիլեան համատարած եղեռնը։ Թշնամին օգտուելով համաշխարհային մարտի մը պատեհութենէն ուզեց գերեզմանել հայկական դատը, ոչնչացնելով և մահացնելով այդ դատին իրաւատէրը։ Ան մասնակի յաջողութիւն միայն ունեցաւ իր ծրագրին մէջ։ Կոտորակեց մեզ ատանդական դարձուց մեր բեկորները։

Հայ ժողովուրդը յուսադրուած է իր փոքրիկ բայց կենսունակ ու աւիւնով տրոփուն Ս. Հայաստանի ծաղկող իրականութեամբ։ Բարձրացող ու կոթողուող հայ մտքի, հայ մշակոյթի փարթամութեամբ, աւելի քան ուժով է և զօտեպինդ, աւելի քան միասնական է և վճռական իր արդար դատի հետապնդումի նուիրական գործին համար։

Փառատօնի վերջաւորութեան Պրն. Աւետիս Էքմէքճեան օրուան խորհուրդի պատգամն ու Հայ Դատի պաշտպանութեան ի խնդիր, ներկաներու միասնական ցանկութիւնը ներկայացնող ամփոփ բանաձեւ մը ներկայացուց նախագահին, յանուն հանդիսականներուն ուղարկուելու նպատակաւ Նիւ-Եորքի մէջ գումարուող համազգաղութային համագումարին։

Ներկաները հոգեսպառ յուզումի խռովքի պահեր ապրեցան։ Անոնք բաժնուեցան սրահէն նահատակ սերունդներու սրբազան աւանդը ծրարած իրենց սրտի ծալքերուն մէջ՝ և վառ ապագայի լուսերանգ ծիածանը իրենց մտքի և հոգիի երկնակամարին։

ՆԵՐԿԱՅ ՄԸ

ՏՕՆ

Համաշխարհային Բանուորութեան

Ամբողջ աշխարհ դարձեալ պիտի տոգորուի պայքարի գիտակցութեամբ՝ Մայիս Մէկի առիթով։ Հին թէ՛ նոր Եւրոպան, հին թէ՛ նոր Ասիան և հին թէ՛ նոր Ամերիկան սարսափի արդարութեան մը առջեւ, ընկերվարական ուրուականի մը փոթորիկէն կը ցնցուին դարձեալ։

Միջազգային Պուրժուազիան անոր շունչին տակ դաստիարակուած ընչազուրկ ազնուական մտաւորականներու փաղանգը և հասարակական կեանքի բոլոր անհաղորդ տարրերը պիտի կքին Մայիս Մէկի ալեկոծ, գիտակից յեղափոխական շարժման առջեւ։

Այսօր, ճակատէն վերադարձող հաշմանդամ բանւորը, Հիթլերի պատուանդանը քանդող գիտակից զինուորը դասակարգային բանականութեամբ թրծուած մտաւորականը՝ այլեւս անհաշտ են տիրող ու ծառայի սկզբունքին, անհա՜շտ են տիրապետող կարգերու գոյութեան, նաեւ անհա՜շտ են պատերազմին հետ։ Արդեօք ո՞ր երկրի պուրժուազիան կարողացած է փայփայել խաղաղութիւնը։

Միջազգային պատմութիւնը իսկականին չունի այդ ապացուցանող վաւերաթուղթ մը։

Միջազգային բանուոր դասակարգը, այս երկրորդ արիւնահեղ պատերազմէն յետոյ, աւելի քան երբեք զգաստ, նո՛ր նուաճումներու, հին կարգերու յեղափոխութեան սկզբունքէն թելադրուած՝ կը յառաջանայ։ Այդ գիտակից զանգուածը յառաջապահ գունդն է որ պիտի առաջնորդէ այս աշխարհը։ Որովհետեւ այս աշխարհը այլեւս կեղտոտ այլասերած է. այսօրուան բանուոր դասակարգը այլեւս չունի սպանիական դղեակներ, այլեւս այն միամիտ, թոյլ, անհոգ խմբակը չէ, որպէսզի տէրը փայփայէ զինք։

Թող ամբողջ աշխարհ, անգամ մը եւս համոզուի, որ եթէ կայ խաղաղութեան ախոյեան, պատերազմը ատող զանգուած մը. այդ բանուոր դասակարգն է։

Թող պուրժուազիայի փաստաբանները գիշեր ցերեկ ճգնին հաստատելու թէ այս տիրող կարգերը իրաւական են, սակայն այժմու եւ պատմական իրողութիւնները այնքան ցնցիչ են. այնքան դառն են, այնքան արիւնահեղ, որ ոչ ոք ի վիճակի է դուրս քաշել իր ձեռքերը, դատապարտելի չէզոքութեան մը մէջ։

Թէեւ պիղատոս մը խուսափեցաւ, բայց արիւնաքամ հարստահարիչ դասակարգը կարող է քարշ տալ իր գոյութիւնը պահ մը միայն։ Այսօր, ամենուրեք. բանուորն է մտաւորական թէ արտադրող որ կը պահանջէ աշխատանքի ապահովութիւն, բնակարանային ապահովութիւն. կեանքի ապահովութիւն և պատերազմի անհետացում։

Այս Մայիսի Մէկի նշանակութիւնն է, պատմական Մայիս Մէկի, սակայն այս սկզբունքներու պաշտպանութիւնը, ամէն տարի, կը նորոգուի նոր շրջանի մը պայմաններու պահանջքով։ Թէեւ Պուրժուազիան այսպիսի մեծաւանջներէ շատ կը նեղուի. բայց ակամայ կը նահանջէ, խուսափելու համար յեղափոխական ալեկոծումներէ։

Մայիս Մէկի նշանակութիւնը աւելի քան կը մեծնայ, երբ նկատի ունենանք ներկայ քաղաքական բարդութիւնը, բարդութիւն մը, որ նոր խարիսխներ կը նետէ ապագայ պատերազմի մը։ Այլեւս բացայայտ է, որ ուլտրաիմպերիալիստական նոր դարաշրջանին, որուն յառաջապահ գունդը կը հանդիսանայ Նոր Աշխարհը, առանց ամօթի, (եթէ գոյութիւն ունի) արար աշխարհ իր ազդեցութեան շրջանակէն ներս կ'ընդունի։

Բանուոր դասակարգը, ներկայ այս կացութեան առջեւ գամուած չի կարող մնալ. անհրաժեշտութիւն կը զգայ վերակազմուելու նոր խլրտումներու դէմ յանդիման, այլ կերպ կապիտալի վամպիրները նորէն նոր, կարմիր վտանգի պիտակը շահագործելով, ամբողջ մարդկութիւնը պատերազմի պիտի տանին։

Կը մտածեմ, որ Մայիս Մէկ անգամ մը եւս կուգայ հաստատելու թէ խորտակուած, քայքայուած մարդկութեան. շուկաներու մրցակցութեան, երկաթի ու քարիւղի նուաճումներու արիւնռուշտ արքաներուն խաղաղասիրական քաղաքականութիւնը սնանկացած է։ Սնանկացած է տիրող կարգերու շահագործման վրայ հաստատուած փիլիսոփայութիւնը, սնանկացած են իրաւական բոլոր ըմբռնումները։ Եթէ գոյութեան արժանի երեւոյթ մը կայ, նոր պայմաններու վրայ խարսխուած, այդ Մայիս Մէկի լայն ըմբռնումով պահանջներու առաջադրութիւնն է։

Մայիս Մէկի ուրուականը կը դեգերի ամենուրեք. հաց ու խաղաղութիւն կը պահանջէ բանուոր դասակարգը։

Կեցցէ Մայիս Մէկը։

ՎԱԼՈԴԻԱ

Ապահովեցէք Ձեր Տոմսերը
ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՆԴԷՍ
Նախաձեռնութեամբ
ԿԻԼԻԿԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐՈՒ
Ղեկավարութեամբ
ՅԱՅՏՆԻ ԵՐԱԺԻՇՏ Պ. ԱՇՈՏ ՊԱՏՄԱԳՐԵԱՆԻ
4 Մայիս 1947, Կիրակի կէսօրէ առաջ ժամը 10ին,
ԿԱԹՈՂԻԿ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Վարչական ազդ.— Ձեր ծանուցումները մեր թերթին տուէք:

Պէտք ունինք թերթ ծախողներու: Թղթակցութեան, դրամական առաքումներու եւ վարչական որեւէ խնդրի համար դիմել գրաւոր՝

ԿԻՒԼԷՍԷՐ ՏԷՄԻՐՃԵԱՆԻՆ, Սալիպէ-Հալէպ

Տպարան ԱՆԻ Սալիպէ - Հալէպ